

стандартизація принципів побудови Звіту про фінансовий стан (Балансу) та іншого фінансового звітування, нівелювання всіх відмінностей для розуміння та зіставності фінансових звітів українських підприємств.

Література:

1. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : [монографія] / С. Ф. Голов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
2. Петрук О. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку: [монографія] / О. Петрук. – Житомир : ЖДТУ, 2005. – 420 с.
3. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>
4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

УДК 657.411

Железняк Н.В.,

к.е.н., ст. викладач кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Незважаючи на чисельну кількість наукових досліджень обліку власного капіталу підприємств сільського господарства, в Україні й досі залишається проблема відображення його у відповідності з потенціалом останніх.

На сільськогосподарських підприємствах у складі функціонуючого капіталу не рахується вартість землі, що значно викривлює облік його реальної суми. В ринкових умовах таке ігнорування нерідко призводить до рейдерського захоплення підприємств, акції яких скуповуються практично за демпінговими цінами. Ситуація, коли власний капітал включає лише фізичну складову, як зазначає П. Саблук, а поза ним залишається вартість землі, призводить до диспаритетних перекосів у ціноутворенні, не дозволяє державі виконати основну її функцію – відпрацювати дійовий економічний механізм регулювання міжгалузевих відносин [2, 48].

Якщо й далі нехтувати цією проблемою, то реальна сума власного капіталу сільськогосподарських підприємств завжди буде неспівставною з капіталом переробних підприємств, а тому розподіл додаткової вартості, створеної у сфері виробництва сировини та її переробки, далі буде здійснюватись за викривленими пропорціями.

Стосовно облікового забезпечення вартості землі, то у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій і організацій вже передбачено необхідний для їхнього відображення субрахунок 101 „Земельні ділянки”. Отже на рахунку 40 „Зареєстрований (пайовий) капітал” за правилом подвійного запису дебет 101, кредит 40 буде

вказано вартість землі як власний капітал сільськогосподарських підприємств.

Існуюча методика бухгалтерського обліку власного капіталу ґрунтується на фінансовій концепції збереження капіталу, за якою він вважається незмінним, оскільки активи підприємства мають обліковуватись за їх історичною вартістю [1, 92]. Аналітичне осмислення даної проблеми дає підстави вважати, що більш адекватною фінансовій концепції збереження власного капіталу на сільськогосподарських підприємствах у сучасних умовах є теорія динамічного балансу Е. Шмаленбаха, оскільки вона забезпечує можливість відображати рух капіталу (отже і його зміни) на різних фазах його кругообігу [3, 305], так як власний капітал не є константою, а динамічно змінюється під впливом низки чинників. Насамперед треба зазначити, що в ринкових умовах змінюється „вартість” кожного підприємства, оскільки всі активи, узагальненим уособленням яких є статутний або пайовий капітал, є таким же товаром, як і будь-які інші. Таким чином, закон попиту-пропозиції, на основі якого формуються ціни на продукцію, товари, роботи і послуги, неминуче зумовлює динамічні зміни вартості активів підприємств, урівноважуючи попит-пропозицію в даному випадку вже стосовно сукупної їх вартості загалом. Отже, через те, що ціна активів у ринкових умовах не може бути постійною, неминуче змінюється і їх загальна вартість, тобто, статутний чи пайовий капітал. Проте за існуючою методикою бухгалтерського обліку реальна вартість активів невідома, оскільки жодного коригування їхньої оцінки у відповідності з кон'юнктурою ринку не проводиться.

Звісно, що забезпечити адекватне відображення в бухгалтерському обліку змін власного капіталу у відповідності з впливом закону попиту – пропозиції неможливо, бо ці зміни є перманентними. Наприклад, вартість запасів зерна може змінюватись декілька разів упродовж року, а інколи навіть всередині місяця. Але й не можна погодитись із тим, що власний капітал залишається незмінним багато років, оскільки на рахунку 40 „Зареєстрований (пайовий) капітал” відображена сума, яка зафіксована у статутних документах ще при створенні підприємства. Особливо стосовно інфляційного чинника, адже навіть при мінімальних рівнях інфляції у межах семи відсотків, реальна вартість сільськогосподарських підприємств при фіксованій сумі власного капіталу стає надто заниженою.

Водночас формування власного капіталу сільськогосподарських підприємств не ув'язується з його реальним кругообігом. Наприклад, коли розглядати його сутність з позицій класичної економічної теорії, то тлумачення: „Капітал – це вартість, яка приносить додаткову вартість” означає тісний взаємозв'язок формування суми першого з масою отриманого сільськогосподарським підприємством прибутку. На практиці такої залежності, зазвичай, не спостерігається, і навіть за умови, що більша частина прибутку спрямовується на фінансування капітальних інвестицій, тобто на приріст статутного капіталу. В результаті номінальна, що відображена у Статуті підприємства та Балансі, і реальна сума власного капіталу сільськогосподарських підприємств не співпадають. Така невідповідність загрожує негативними наслідками, особливо для рентабельних, а тому

привабливих сільськогосподарських підприємств. Отже, будь-які зміни власного капіталу сільськогосподарських підприємств повинні бути адекватно відображені на відповідних рахунках бухгалтерського обліку, не дивлячись на додаткові витрати пов'язані з коригуванням установчих документів.

Зважаючи на важливість розглянутої проблеми, існує перспективність її подальших досліджень, оскільки вирішити її можна лише об'єднавши зусилля економістів, юристів та бухгалтерів.

Література:

1. Ловінська Л. Т. Нарахування зносу – спосіб регулювання балансової оцінки довгострокових активів / Л. Т. Ловінська // Фінанси України, 2006. – С. 92-100.

2. Саблук П. Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період / П. Т. Саблук – К.: ННЦ “ІАЕ” УААН, 2008. – 100 с.

3. Соколов Я. В. Бухгалтерский учёт: от истоков до наших дней / Я. В. Соколов – М.: Аудит ЮНИТИ, 1996. – 638 с.

УДК 657

Зарудна Н.Я.,

к.е.н., старший викладач кафедри обліку у виробничій сфері
Тернопільський національний економічний університет

ПЕРЕДУМОВИ ПОБУДОВИ ОБЛІКУ ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

До системи обліку ставиться завдання постійного збору і обробки інформації для виявлення позитивних чи негативних відхилень від заданих цілей, планів та показників постачання матеріальних цінностей на підприємство. Отримана інформація дозволяє не лише своєчасно приймати управлінські рішення, спрямовані на недопущення негативних змін чи на їх нейтралізацію, а й створює специфічний аспект бачення подій господарської діяльності. Це з однієї сторони спонукає адміністрацію до делегування влади структурним підрозділам підприємства (центрам витрат і сферам відповідальності) щодо надходження та використання ресурсів, а з іншої – вимагає чіткого окреслення в системі обліку процедури надходження цінностей на підприємство, що у кінцевому підсумку дозволить керувати формуванням витрат та доходів.

У процесі побудови положень облікової політики з питань обліку процесу постачання виникають деякі проблеми: по-перше, у обліку знайдуть відображення лише ті події, які можуть бути представлені в грошовому виразі; по-друге, керівництво підприємства має деяку свободу вибору віддзеркалення подій на бухгалтерських рахунках. Для цього необхідно по-перше, знайти можливості для грошової оцінки всіх витрат, що мають місце у процесі постачання. По-друге, наприклад, обираючи один з методів оцінки матеріалів